

PM - Social hållbarhet, FÖP Nödinge

1 Social hållbarhet genom rätt till staden

I grund och botten handlar rätten till staden om rätten att definiera den. Det handlar om att befästa eller påverka en allmänt accepterad föreställning om platsen, vad platsen har för mening och hur och av vem den skall användas. Det kan också sägas vara en makt att definiera vad som är norm, vilket förutsätter att det finns något avvikande och marginaliserat. Det marginella eller avvikande kan vara olika grupper eller individer i samhället som kan urskiljas på ett eller annat sätt från majoriteten.

Marginaliserade grupper eller individer kan sägas bli exkluderade och har således inte lika rätt till staden som majoriteten. Staden måste då frigöras från att vara dominerad av, och bara passa vissa grupper, för att återskapas till ett kollektivt verk. Det kan ses som en kontinuerlig process som per automatik pågår om nya människor får, kan och vill mötas och synas. Det formar då staden utefter ständigt nya behov, löser problem som från början var individuella och ger social tillväxt genom möten och vidgad syn på världen. Vårt sätt att uppfatta världen skapas och upprätthålls i dessa sociala processer. Kunskap frambringas genom social interaktion, där individer både bygger upp gemensamma sanningar och ”kämpar” om vad som är sant och falskt. Verkligheten finns men får betydelse genom diskurs, där alla måste få vara delaktiga.

Social tillväxt kan med andra ord skapas genom att möjliggöra för människor att rent fysiskt vara del av staden, låta dem hänge sig åt den och ge möjlighet till möten mellan olikheter på lika villkor. Ingen och/eller inget får äga eller dominera staden och exkludera någon från deltagande i de sociala processerna i staden. Inom fysisk planering handlar detta ofta om olika former av tillgänglighet för människor, på lika villkor.

När städer blir socialt konstruerade genom olika former av diskurs finns aktörer som i grunden är olika starka i frågor kring att befästa allmänt accepterade föreställningar om denna. Det eftersom de besitter olika mängd maktmedel så som ekonomiska, politiska, mediala etc. som kan användas för att konkurrera om hur rummet ska konstrueras, hur och av vem det skall användas osv. På så sätt har olika aktörer olika stor makt över- och rätt till staden.

Denna makt och rätt behöver utjämnas och fördelas jämlikt genom fysisk planering och dess processer, vilket skulle kunna bidra till en snabbare väg mot social tillväxt, fler sociala nätverk för ackumulering av kunskap och större social sammanhållning i staden. Graden av interaktion och mellan vilka det sker avgör hur snabbt problem blir lösta, behov tillgodoses och tillväxttakten sker.

2 Principer

2.1 Fysisk tillgänglighet – Människor måste fysiskt ha lika rätt till stadens olika rum. Fysiska hinder såsom avstånd/tid, energi, kostnad, säkerhet/trygghet måste överbryggas och får aldrig vara en anledning till att någon inte kan vara en del av rummet.

2.2 Mental tillgänglighet – Människor måste mentalt ha lika rätt till stadens olika rum. Mentala barriärer eller hinder bygger ofta på individuella föreställningar om rumtid ex: avstånd, sociala eller kulturella företeelser, kostnad, säkerhet/trygghet etc. vilket får konkreta konsekvenser i fråga om tillgänglighet och människors möjlighet att vara del av rummet.

Mentala hinder kan också handla om normer eller liknande som skapats av en majoritet, vilket alltid sker men måste fortsätta anpassas efter nya behov genom närvaro utav nya individer.

2.3 Påverkbarhet – Rummet måste kunna påverkas för att anpassas och formas utefter nya föreställningar om exempelvis sätt att leva och verka. Under planprocessen är rummet ytterst påverkbart eftersom det då är under kraftig omvandling. Det kommunen bör tänka på under processen är bred dialog mellan olika aktörer med extra resurser mot invånarna som kan ses som en svag aktör jämfört med kommun och exempelvis olika markägare eller byggherrar.

Rummet bör kunna påverkas även efter planprocessen om det skall kunna ses som inkluderande. Det kan handla om att kunna påverka den sociala, normativa eller kulturella konstruktionen men också den fysiska så långt möjligt. Olikhet skall kunna vara norm vilket förutsätter ständig förändring i rummets olika dimensioner.

2.4 Flexibilitet – För att rummet skall kunna vara påverkbart förutsätts att det också är flexibelt. Under planprocessen är rummet ytterst flexibelt eftersom det då är kraftigt ifrågasatt av nya föreställningar om staden eller platsens framtid. Planuppdrag i sig uppkommer på grund av att det finns nya föreställningar om rummet.

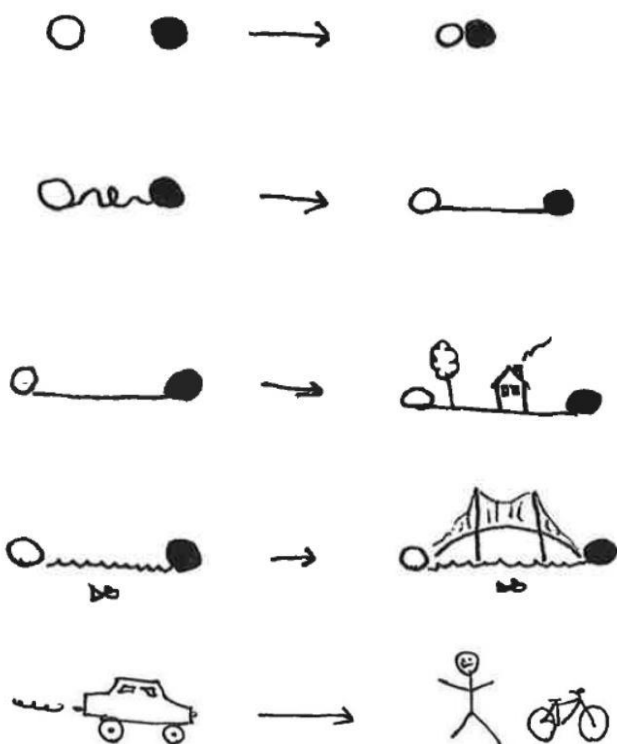
Rum som efter planprocess och genomförande till viss del har cementerats i sin struktur bör fortfarande vara flexibelt för att tillgodose nya behov som kan uppkomma i och med nya sociala eller kulturella strukturer som ständigt skapas i ett inkluderande rum. Nya popkulturella företeelser behöver lokaler och platser i staden och teknikutvecklingen bidrar till andra föreställningar om sättet att leva osv. Denna ständiga process som naturligt pågår och upprätthålls genom mänskliga möten bör gynnas genom flexibla rum som är lika levande som processen i sig. Graden av flexibilitet avgör hur lätt förändringar kan ske utifrån nya behov. Markanvändningen bör i grunden också präglas av mångfunktionalitet.

2.5 Rättvis resursfördelning – De resurser eller kvalitéer som i slutändan adderas till staden bör planeras så att så många som möjligt kan tillgodose sig dem på ett enkelt sätt (ovan nämnda punkter). I och med bred medborgardialog och samråd inom planprocessen finns goda förutsättningar för att människors behov synliggörs och eftersom rummet under planprocessen är påverkbart och flexibelt finns goda förutsättningar för att en sådan rättvis resursfördelning skall kunna vara möjlig. Vad som är en resurs bestäms genom diskurs som möjliggörs inom planprocess, genomförande och stad.

3 Arbetsprinciper

3.1 Minska avstånd mellan människor och mellan människor och kvalitéer

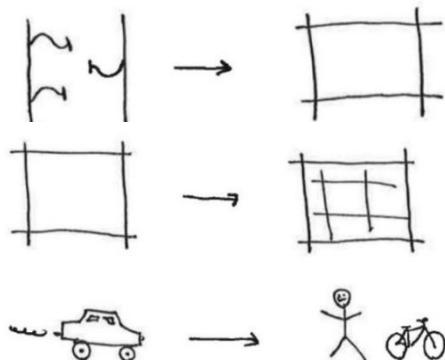
Lika rätt till rummet ger lika rätt till ett enkelt och socialt liv, samt till mötet som nyckel till social tillväxt. Om det är enkelt för människor att leva sitt liv och tillgodose sig stadens olika kvalitéer utan större hinder eller ansträngning frigörs människan och blir mindre beroende av exempelvis ekonomi, tid, funktionshinder, färdväg etc. Det ger också människor lika rätt och möjlighet till ett hälsosamt liv av samma anledning, och olika rekreativa områden och målpunkter tillgängliggörs för vardagliga besök på ett enkelt sätt. Det får konkreta konsekvenser för individen och hela samhället i stort i rätt riktning mot mer jämlikhet.

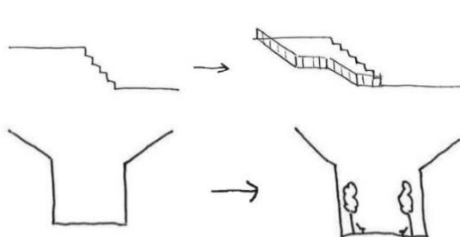
Tid, ansträngning, kostnad och/eller avstånd för människor att nå varandra och olika kvalitéer i småstaden bör vara så liten eller kort som möjligt och vara jämt fördelad mellan människorna för att alla ska ha lika rätt till staden.

Planera nära människor och nära kvalitéer med gena, korta, snabba och lätta vägar. Förenkla färdvägar för förändrad rumtid genom upplevelser och möjliggör för enkla och sociala färdvägar.

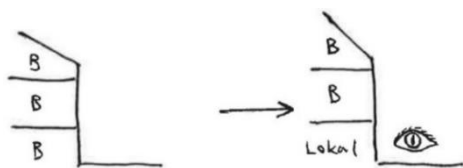
3.2 God rörlighet

Ett finmaskigt gatunät gynnar enkla och snabba vägar genom staden och till dess människor och kvalitéer. Säckgator och grova strukturer tvingar ofta fram ett beroende av energi-, tids- och kostnadskrävande färdmedel och bidrar till att alla inte kan röra sig på lika villkor i staden. Människor kan då heller inte sägas ha samma rätt till staden.

Hinder på vägen bör planeras bort för att alla ska kunna ta sig fram genom staden. Platser i staden bör utformas på ett sätt så att alla ska kunna uppehålla sig och ta del av det sociala livet. Människor behöver lätt kunna ta sig fram. Vål på plats behövs sittplatser och aktivitetsytor för uppehälle på lika villkor.

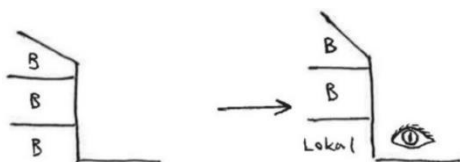

Gator och platser i staden behöver vara trygga genom ögon på gatan under dygnets alla timmar. Aktiva bottenplan, en blandning av boende, verksamheter, aktivitetslokaler etc. bör planeras för att möjliggöra trygghet genom mänsklig närvaro och kontakt.

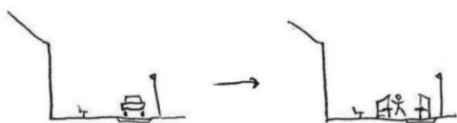
3.3 Flexibilitet

Staden måste vara flexibel för att möjliggöra för människor att påverka staden och göra den till sin. Genom flexibilitet frigörs rummet och genom mänsklig närvaro utveckla sin sociala struktur, identitet och skapa social tillväxt.

Arbetet med flexibiliteten i staden börjar med en planprocess där framtiden blir socialt konstruerat genom dialog. Denna dialog måste kunna fortsätta i det fysiska rummet efter planprocessen om nya människor hela tiden ska kunna forma staden till sin egen.

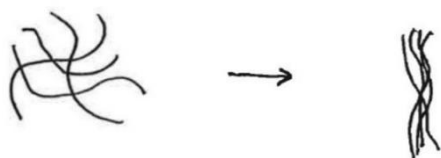
Detta kan gynnas genom lätta strukturer och platser som kan användas för olika ändamål och på ett enkelt sätt. Lokaler bör kunna användas till olika aktiviteter som plötsligt kan bli populära i en socialt levande stad. Låsta strukturer får inte hindra det sociala livet varken fysiskt eller formellt.

3.4 Mångfunktionalitet

En mångfunktionell stad ger många kvalitéer och mötesmöjligheter på en liten yta vilket gör att staden då också passar fler individer. Människor får korta och enkla vägar för att klara sitt vardagliga liv och för att mötas och genom dialog forma staden tillsammans.

3.5 Hjälpa människor att mötas

En stad där människor får hjälp att mötas påskyndas samförstånd, bildandet av sociala nätverk och sammanhållning. Det kan ske genom att människor rent fysiskt bor och lever nära varandra genom täta och blandade bebyggelsestrukturer, tydliga stråk för rörelse mellan människor, gemensamma mötesplatser som passar många etc.

Täthet handlar också om att bo och leva mentalt nära varandra genom upplevd sammanhållning i frågor kring avstånd i tid, kostnad, energi etc.

Det kan också röra sig om frågor kring den mentala bilden av själva staden vilken också påverkar upplevelsen av närheten till den. Är den så pass intressant att det är värd energin att ta sig dit och vet människor att platsen eller staden överhuvudtaget finns?

3.6 Pålitlighet i flexibla strukturer.

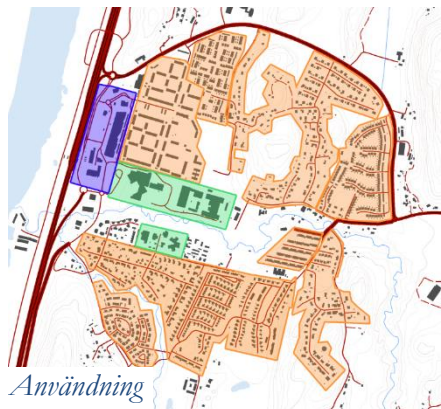
I en flexibel stad krävs starka strukturer för att den ska kunna ses som pålitlig. Pålitlighet i struktur ger möjlighet för människor att se tydliga investeringsmöjligheter för verksamheter och service vilket i sin tur ger människor olika kvalitéer.

Det är dock viktigt att de starka strukturerna inte flyter ut och tar över det flexibla och påverkbara, eller att någon föreställer sig detta. Då förlorar rummet sin mångfasetterade funktion och påverkbarhet som är viktig för att upprätthålla en ständig föränderlighet och social tillväxt.

På sikt bör också de starka strukturerna i staden kunna påverkas och förändras utefter nya behov och problem som uppdragats genom nya mänskliga möten.

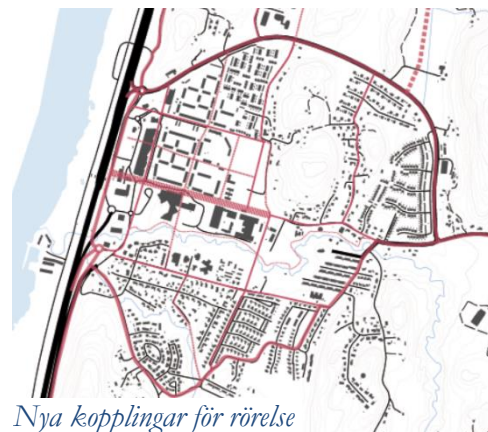
4 Nödinge utifrån arbetsprinciperna

Utifrån medborgardialog och dialog med tjänstemän på kommunen kan Nödinge beskrivas som funktionsuppdelat i olika homogena områden med ensidig användning såsom handel, bostad, parkering och offentlig service. Staden är också gles bebyggd. Det gles och de monofunktionella delarna i staden leder till att människor måste förflytta sig onödigt långt för att kunna tillgodose sig olika kvalitéer i staden, vilket i Nödinge innebär ett stort bilberoende som i sig är exkluderande. Detta leder också till monotona rum som bara används till ett visst ändamål och resultatet blir också att alla rum blir otrygga och ödsliga under stora delar av dygnet vilket får konsekvenser i form av exkludering. Människor kan med andra ord inte använda rummet fullt ut. Marken kan således ses som dåligt utnyttjad eftersom den inte kan användas inom så många områden och ibland inte alls.

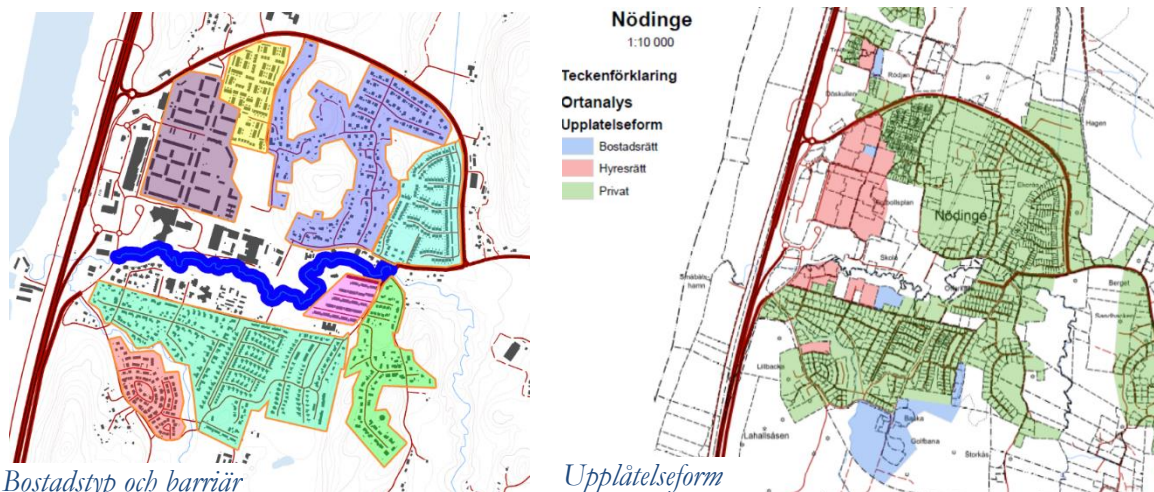
Offentliga rum i Nödinge kan således upplevas som icke offentliga vilket är ett stort problem i frågor kring socialt liv och tillväxt i grunden.

Människor måste i framtiden kunna tillgodose sig stadens olika delar på ett mer fördelaktigt sätt. Dels genom mer mångfunktion generellt och dels genom bättre förbindelser mellan områdena för goda rörelser och ökad social interaktion. Handels och skolstråket måste frigöras och vara en del av staden på ett bättre sätt, dels genom mångfunktion men också genom mer fysiska kopplingar.

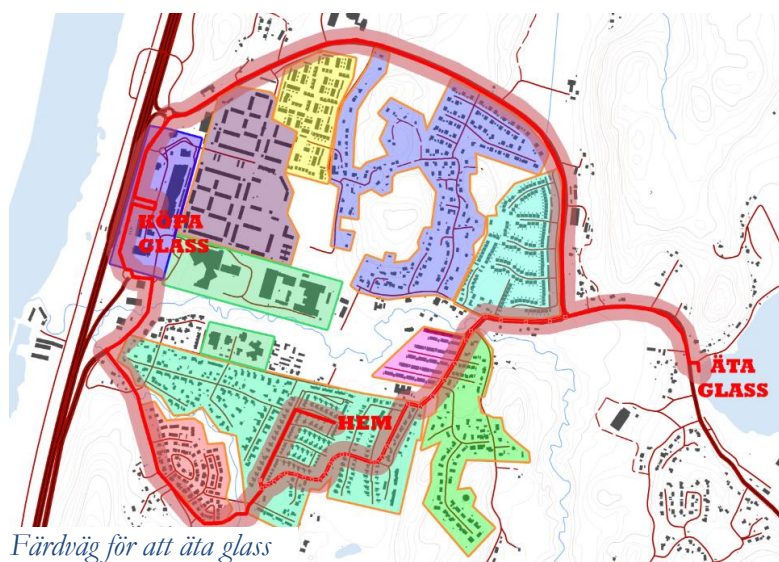

Nödinge är också segregerat vad det gäller boende; upplåtelseform, ägandetyper etc. vilket får konsekvenser för människors sociala liv, mötesmöjlighet och rätt till stadens olika kvaliteter som i sig är segregerade från människorna.

Bostadsområdena behöver få ett tillskott av aktivitetsytor, lokaler till föreningar och andra verksamheter, tydliga kopplingar mellan de olika bostadsområdena men kanske främst mellan områdena norr och söder om lodingebäcken där uppdelningen är som mest tydlig.

Nödinge som är så pass funktionsuppdelat bidrar till att livet för människorna inte blir lätt att leva. Det enklaste sättet för att ta sig från sin bostad till affären är att åka bil och väl vid affären finns inga andra funktioner än handel. Om man tänker sig att samordna affärsbesöket med något annat vardagligt ärende får man åka vidare. *Om man vill äta en glass får man åka bil till affären för att köpa en glass, åka vidare till nästa ställe för att äta den på någon trevlig plats och sen vidare till nästa ställe för att slänga pappret, sen hem igen och då är man sugen på glass igen.*

Detta inbyggda (bil)beroende får ekonomiska och sociala konsekvenser för hela samhället men också för individen i sig. Mindre tid blir över till sociala aktiviteter såsom möten med grannar och nya bekanskap på stan, i kvarteret eller vid idrottsplatsen. Det blir också mindre pengar över i hushållskassan som skulle kunna läggas på mer sociala ändamål eller förbättrad livsstandard. Eftersom mötet mellan människor blir lidande i Nödinge förlorar rummet också påverkbarhet och flexibilitet eftersom rummets konstruktion som process är helt beroende av att olika föreställningar om rummet formas gemensamt. Detta gör att social tillväxt uteblir eftersom inget nytt sätt att se på rummet tillkommer.